

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КЗВО «ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

ОЧЕРЕТНИЙ СЕРГІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

**СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ
ГРОМАДЯНСЬКОГО УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬСТВОМ**

Спеціальність 281 управління та адміністрування
Магістерська робота

Науковий керівник: д. держ. упр. Долот В.Д.

Вінниця 2024

Актуальність теми

Проблеми становлення і функціонування правової держави і громадянського суспільства визнані в сучасних умовах фундаментальними та загальнозначущими. Взаємовідносини правової держави і громадянського суспільства є визначальним фактором успішного розвитку держави суспільства, неодмінною умовою забезпечення основоположних прав і свобод людини і громадянина.

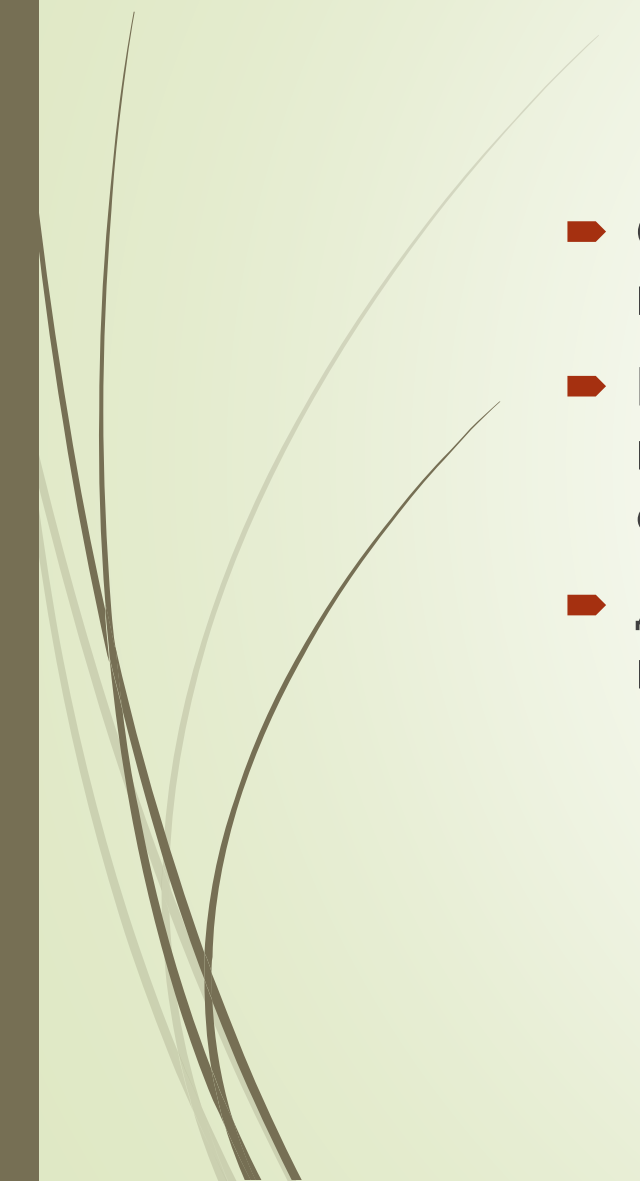
Об'єктом дослідження – процес формування та функціонування громадянського суспільства в сучасному соціумі.

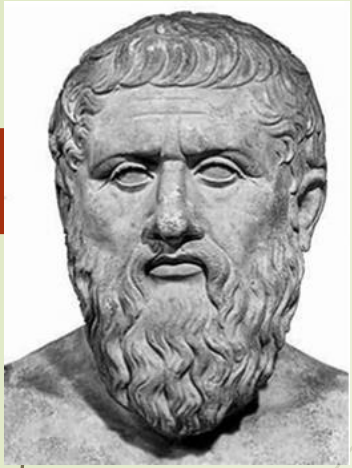
Предмет дослідження – особливості формування громадянського суспільства в контексті процесу політичної модернізації; сучасний стан громадянського суспільства в Україні та перспективи його розвитку.

Метою дослідження – теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей розкриття змісту процесу формування громадянського суспільства у сучасних умовах.

Завдання

- Обґрунтувати сутність, структуру і функції держави та громадянського суспільства.
 - Проаналізувати досвід провідних європейських держав у напрямку формування та функціонування громадянського суспільства.
 - Дослідити перспективи, основні напрямки і завдання розвитку громадянського суспільства.
-

Платон

Емануїл Кант

Розділ I

Загально теоретичне розуміння концепції громадянського суспільства

Періодизація дослідження проблем громадянського суспільства в історії соціально-політичної думки:

- ▶ Початковий період (античність – XVI – XVII ст.)
- ▶ Правовий період (XVII – XVIII ст.)
- ▶ Інституційний період (XIX - перша четверть XX ст.)
- ▶ Сучасний період (20-ті рр. XX – початок XXI ст)

В розвитку громадянського суспільства відграли велику роль Арістотель, Платон, Томас Гоббс, Джон Локк, Георг Вільгельм Фрідріх Гегель, Карл Маркс, Емануїл Кант, Фрідріх Енгельс. Серед українських вчених Михайло Драгоманов, Іван Франко, Михайло Грушевський, Богдан Кістяківський, Микита Шаповал.

**Михайло
Грушевський**

Іван Франко

Суспільство і держава: аспекти співвідношення

Громадянське суспільство засноване на принципах автономності, плюралізму та субсидіарності комплекс індивідуальних і групових інтеракцій громадян, здійснюваних для оформлення, реалізації різноманітних свобод, прав та інтересів у складі інститутів і самоорганізованих груп, функціонування яких забезпечує єдність цінностей і пріоритетів особистості, суспільства і держави.

Підходи до співвідношення громадянського суспільства і держави:

1. Держава і громадянське суспільство – збіжні (конвергентні) соціальні системи.
2. Держава і громадянське суспільство – такі, що розрізняються (дивергентні) соціальні системи, первинною (провідною) є держава, яка контролює громадянське суспільство.
3. Держава і громадянське суспільство – системи, що розрізняються, однак провідною є громадянське суспільство, а держава щодо нього виконує службову (підпорядковану) роль.

Розділ II

Діалектика взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства

Проблеми взаємодії держави і суспільства мають давню історію. Ще Арістотель відзначав, що справжнє громадянство, а, отже, і складене з громадян товариство існує тільки там, де верховна влада діє на користь загального благополуччя, тобто в правильних державах.

Характеризуючи взаємодію громадянського суспільства античного періоду з державністю необхідно відзначити, що воно відповідає навіть сучасним вимогам, правової держави:

- Виборність і звітність представницьких органів
- Терміни повноваження
- Поділ влади
- Свобода слова і друку
- Пересування всередині і за межами держави
- Рівність перед законом

Особливості формування зарубіжних моделей управління та роль у них соціального капіталу

Соціальний капітал – це досягнута на даний момент довіра громадян один до одного.

Структурно соціальний капітал є сукупність різних знань, умінь, навичок, культурних, національних, духовних і ментальних традицій, ідеологічних доктрин, а також мотивацій конкретних людей і життєвого досвіду, що сприймаються суспільством як соціально значущі та цінні. Довіра тут є головним елементом, який забезпечує цілісність усіх перерахованих складових структури соціального капіталу.

Людина накопичує соціальний (громадський) капітал у спільній творчій діяльності з іншими людьми все своє життя, передає його іншим людям в різних формах.

Накопичення та подальше розширення соціального капіталу виступає важливим елементом громадського суспільства, зміцнює та сприяє налагодженню партнерських відносин держави та громадських рухів.

Соціальний капітал є ресурсом, на який спирається суспільство у своєму розвитку.

Розділ III

Громадське суспільство в Україні

Однією із складних проблем є недостатнє інформування населення про діяльність інститутів громадянського суспільства: наші ЗМІ не приділяють належної уваги процесам їх створення та діяльності. Просвітницько-рекламна діяльність у зрозумілій та переконливій формі, яка мотивує і стимулює розвиток громадських ініціатив, має бути поставлена на системну основу.

Однією з головних перешкод формування громадянського суспільства в Україні є низький рівень соціальної активності громадян, котрий залишається ситуативним, зорієнтованим на конкретну проблему.

Євроінтеграція України, як один із шляхів формування громадянського суспільства

Досвід європейської цивілізації довів, що без постійного вдосконалення та розвитку громадянського суспільства ефективний розвиток самої держави значно гальмується або взагалі припиняється.

Запорукою функціонування міцного та довготривалого громадянського суспільства є постійний діалог за схемами: «індивід-політична влада», «суспільство-державна». Саме на такій концепції взаємодії між цими елементами і будується ідеал громадянського суспільства в цілому, тобто його рівень розвитку – це лише питання їхньої ефективної співпраці та взаємодоповнення.

Практичне значення наукового дослідження полягає в тому, що воно є долученням до розвитку держави, загальнотеоретичних положень концепції громадянського суспільства, практичних питань його становлення і розвитку в Україні. Висновки дослідження можуть також бути використанні органами державної влади в їхній політичній практиці, у відносинах з різними суб'єктами громадянського суспільства.

Апробація і впровадження результатів. Результати дослідження знайшли своє відображення у доповіді на VI Регіональній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми підготовки керівників нової формації в умовах відкритого суспільства» (24 квітня 2021р., м. Вінниця) та науковій статті «Перспективи євроінтеграції України в контексті формування громадянського суспільства».

Висновки

1) Сутність, громадянського суспільства, незважаючи на певний ступінь автономності, тісно пов'язане з державою, яка в свою чергу, внаслідок властивої їй функції структурування соціальних відношень неминуче впливає на життя громадянського суспільства, що створює певні умови для його функціонування.

2) Громадянське суспільство виникає в результаті ускладнення та деференціації соціальної системи в цілому, як ефективний механізм, який дозволяє оптимізувати внутрішньодержавні системні процеси, підвищити її стійкість та адаптаційні можливості.

3) Подальший розвиток громадянського суспільства в Україні можливий в кількох напрямках:

I –сценарій:

а) Згортання громадського суспільства і реставрація у тому чи іншому вигляді тоталітарного режиму.

б) Консервація на довгий час існуючого стану речей, при цьому сама ідея громадянського суспільства перетворюється на суто політичне гасло, яке має мінімальне відношення до реального життя.

в) Поступовий розвиток та зміцнення громадського суспільства.

II – сценарій

Розширення соціальної бази громадянського суспільства, що пов'язано із створенням ефективної системи економічних відношень, які забезпечують економічну свободу особистості та формування міцного кількісно і якісно середнього класу.

Громадянське суспільство є ключовою ланкою демократичного розвитку України. Формування даного суспільства відбувається в умовах відсутності ціннісної системи, визнаної більшістю населення опорою життєдіяльності і покладеної в основу функціонування системи соціально-державних інститутів, на фоні низької суспільної, політичної активності та явно вираженої апатії значної частини населення.

Розвиток громадянського суспільства – це проблема, яка турбує не стільки державу, скільки громадян. Тому розвиток та функціонування такого суспільства залежить від громадянської активності людей, від їх творчої енергії, бажання і готовності відстоювати свої інтереси та права.

Дякую за увагу!